

Adabiyot, madaniyat yashasa – millat yashaydi

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

1956-yil 4-yanvardan chiqsa boshlagan

ADABIY-BADIY, MA'NAVIY-MA'RIFIY, IJTIMOIY GAZETA

2021-yil 2-iyul / № 27 (4634)

Юртимиз бўйлаб 6 миллионга яқин ғайрати баланд, интилувчан ўғил-қизларимиз иштирокида “Янги Ўзбекистон ёшлари, бирлашайлик!” шиори остида ўтказилган фестиваллар барча ёшларимиз учун етуклик ва ҳақиқий ватанпарварлик кўриги бўлди.

Янги Ўзбекистонни барпо этишга қаратилган умумхалқ ҳаракати сафларида сиз, азиз ёшларимизнинг құдратли тўлқин бўлиб майдонга чиқаётганинг алоҳида таҳсинга сазовордир.

БОТАНИКА БОГИДА ЁШЛАР ФЕСТИВАЛИ

Президент Шавкат Мирзиёев 30 июнь куни пойтахтимиздаги Ботаника боғига бўлиб ўтказилган Ўзбекистон ёшлари ва талабалари форумишириф буоруда Давлат раҳбари ёшларининг илм-фар, технолоѓиялар, адабиёт, санъат каби соҳаларда эришилган натижаларини акс эттирувчи кўргазма ва намойишларини кўздан кечирди. Ёшлар билан сұхбатлашиб, ўқии ва изланишларига мубаффакиятлар тилиди. Сўнгра байрам тадбири майдонига келиб, барча ѹигит-қизларни 30 июнь – Ёшлар куни билан табриклиди.

Мамлакатимизда ёшлар таълим-тарбияси, хукуқ ва манфаатларига устувор аҳамият қартилмоқда. Бу борада алоҳида давлат ташкилоти – Ёшлар ишлари агентлиги ташкил этилган. Бундан ташкиари, Ёшлар итифоқи, унинг хузурига ўтизидан ортиқ нодавлат ташкилотлар фоалият юртмоқда. Барча шаҳар ва тумандарда “Yoshlar – kelajagimiz” давлат дастури, турли соҳаларни камраб олган “Беш ташаббус” амалга оширилмоқда.

Жорий йил мамлакатимизда Ёшларни кўллаб-куватлашва аҳоли саломатлигини мустахкамлаштиришни, деб эълон килингани ҳам ёшларга эътиборнинг ёрkin ифодасидир.

Президентимизнинг ёшларга оид сисеатида иккита энг муҳим йўналиш бор: биринчиси – улрага замонавий билим бериш, иккинчиси – ёшлар бандлигини таъминлаш. Кейинги йиллардаги ислоҳотлар, ташаббус ва янги тизимлар замонида ана шу маскад мушассаси. Хусусан ёшларнинг билим ва иктидорини ривожлантириш массадида янги шакл ва мазмундаги Президент мактаблари, ижод ва ихтиослослаган мактаблар тизими яратилиши. Умуман, барча мактабларга эътибор, ўқитувчиларга рағбет ва хурмат ошиди. Ёш авлодида билимга интилиши кучайди. Ўтган бир йилда билимни ва зуко ёшларимиз халкарко фан олимпиадаларида 4 та олтин, 18 та кумуш ва 29 та бронза медал-

ларини кўлга киритишиди. Жорий йилда Президент мактабларини битирган 96 нафар ўқувчингин барчаси муддатидан аввал нуғузли хорижин олийгоҳларга грант асосида ўқишига кирди.

Ўсиб келаётган билимга чанқок ёшларнинг талабига мос равишда олий таълимим мусассасалари сони 127 тага етказилди, 26 та хорижий университетнинг филиаллари очилди. Охирги 5 йилда олий таълимга кабул квотасига 3 баробар оширилиб, жорий йилда 182 мингтага етказилди. Бу – умумий камров 28 foiz bўлади, деганидир. 4 йил илгари бу кўрсаткич атиги 9 foiz эди. Давлат грантлари 21 мингтадан 47 мингтага кўпайтирилгани, этхэмжанд оиласаларга мансуб 2 миннинг нафар кизларга олий ўкув юртларига кириш учун алоҳида грантлар ажратилгани минглаб оиласаларга кувонч олиб кирди. Бу йил яна бир олий таълим маскани – “Янги Ўзбекистон” университети ташкил этилди. Янги ўкув йилида унга 300 нафар ёш кабул килинади.

► 2

ЁЗУВЧИЛАР УЮШМАСИ ФАОЛИЯТИДАН

Ўзбекистон ёшлари ва талабалари форуми доирасида ёшларнинг адабий-ижтимоий нашри, “Олтин калам” XV Миллий мукофоти учун ҳалкаротилов голиби “Ёшлик” журнали томонидан “Ёшлик” – ёшлар минифири” номли адабий-маърифий кечя ўтказилди.

Тадибида сўзга чиккан Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси раиси Сироғиддин Саййид хамда Республика Маънавиятида маърифат маркази раҳбари Минхажиддин Мирзо журнал саҳифаларида иштедодли ёшлар ижодига, адабиёт-шуносларнинг чиқишиларига кенг ўрин берилаеттанини таъкидлар экан, нашрни элга манзур килишида меҳнатини сингтадан кўплаб иштедодли адабиёр хакида тўхвалиб ўтишиди. Жумладан, Ўзбекистон Қархамони, Ҳалқ шоири Эркин Воҳидов, Ўзбекистон ҳалқ шоири Омон Матчон, Ўзбекистон ҳалқ ёзувчisi Тоҳир Малик ва бошقا узбек ижодкорларнинг “Ёшлик” журнали билан боғлик фаолияти ёдга олинди.

— Журналнишона сонига ҳалқимизнинг ардокли фарзанди, давлат ва жамоат арбоби Шароф Рашидов: “Ёшлик” журнали адабиётимиз гулшанида ўзига хоҳирифсон бир бор бўлуб колсиг. Бу боғга қадам ўйтсангар ундан ҳамиша хушнуд, кўнгли мунаввар бўлуб чиқсин. Үнда амал олугчи николар чинор мисол гуркираб ўссин ва чинордек умри бокий бўлсин”, деб оқ йўл берган экан, — деди танини ёзувчи Собир Ўнар. — Шароф Рашидовнинг бу эзгу тилиги адабий ҳаётимизда ўзининг истишини топди. Бутунгача журнал ходимларни ўзбек ва жаҳон адабиётининг ёзининг истишини топди. Бутунгача журнал ходимий ёш истедодларни кашф этишида самарали меҳнат килянти.

ХОЖА КАЛОН МАНЗИЛИГА САФАР

Ўзбекистон на Фарзанди Президенти мактабларини билин иккича давлатлараро “Дўстлик” чегара-божончаларидан ўтиши расмийтичилклари анча соддалашгани боис ортиқча музтарларликлар чекилмади хисоб.

Бобур “Бобурнома” асарида мўтадил, соф-тоза ҳаволик деб таърифланган Табриз, Ўш ва Косонни эсладик. Ўши хам зиёрат, ҳам томона килиб ўтиш мақсадида шаҳар оралаб юрдик. Анча-мунча янги иштоғлар кад кўтартган, кўчалар тизизлашиб, ўйл бўйлари ва хиёбонлардаги дарахтлар калинлашибди. Ахир, Ўш билан Андикон Бобур замонларидан, балки ундан ҳам аввалдан одамлари бир-бирларига талпиниб турадиган, ўзаро кадрдан қадимий кентрал-ку.

Шаҳар адогидан жануби-ғарб сари кетдик. Дарвоке, биз Захириддин Мухаммад Бобурнинг ишончли амирлари

дан бирининг номига берилгани таҳмин килингандан Хожа Калон (маҳаллий лаҳжада Ҳўжа Келен) кишлоги зиёратини мўужаллаб сафарга чиккандик.

Биз бораётган йўналишидаги энг машҳур жой Оқбўра дарёсинон унинг асосиги курилган Папан сув обмори эди. Дарёда сув камайди, шиддат сусайтани боис, обморнинг маҳобати ҳам бир мунча пасайтанди кўринарди.

Йўл Оқбўрадан тоҳ узоклашиб, айланни-айланниб яна унинг кирғогида кенг, дам тор ўзандан пайдо бўлади. Гарчи кин сезилмасда-да, секин-аста юкорига бораётганинмиз аник эди. Чунки нам ерлардан узоклашиб, какроқ адиirlарга ёндашиб кетаёттандик. Шунда биз Андикон шаҳри дengиз сатҳидан 370 метр. Ўш эса 900 метр баландликда жойлашганини эслаб, иккala юргоннинг иклими, табиатини мухокама килишга тушамиз.

► 4-5

ЁШЛАР МАДҲИЯСИ

Ёшмиз, дилимизда эзгу аҳд бўлгай, Ҳар юракда шиддат бўлгай, шаҳд бўлгай! Юрбошимиз кўрсатган ёруғ йўлда, Манзилгача йўлдошимиз бахт бўлгай!

Ватан биздан кутмокда буюк ёшлар, Бу ишончдан жўшар иштиёқимиз! Бунда жамдир Барчиной, Алномишлар, Кўкси баланд «Ёшлар иттифоқи»миз!

Ҳар кўнгилни чаман этмок учун ҳам, Гуллашайлик, Ўзбекистон ёшлари! Буюк келажакка етмок учун ҳам, Бирлашайлик, Ўзбекистон ёшлари!

Тўккиз ёшда Куръонни ёд билган ким? Энг улуғ мухадис – Бухорий бобо! Етти ёшида «Мантиқ ут-тайр»ни, ёд олган ким? Бизнинг Навоий бобо!

Болаликдан асов отни эгарлаб, Доим зафар кучтган Темур бобомиз! Ўн иккى ёшида таҳти эгаллаб, Юр бошкарган бизнинг Бобур бобомиз!

Аждодлардек ёруғ юз бўлмок учун, Нурлашайлик, Ўзбекистон ёшлари! Дунё кўриб кўйиси биз ёшлар кучин, Бирлашайлик, Ўзбекистон ёшлари!

Бу кун жаҳон майдонида кўп ёшлар, Бўлмоқдалар аждодларга муносиб! Улар юртни мэрралар сари бошлар, Берунийлар босган изларни босиб!

Юрт байроғин Кубродай маҳкам тутиб, Юксакларга қадар учтган ёшлармиз! Борадиримиз, турмаймиз баҳтини кутиб, Ҳар жабхада зафар кучтган ёшлармиз!

Дунё билан барча тилда бирма-бир, Тиллашайлик, Ўзбекистон ёшлари! Ватан қадрин бирдамлик кўттаргайдир, Бирлашайлик, Ўзбекистон ёшлари!

Ботиржон ЭРГАШЕВ

Дунё давлатлари тарихидан маълумки, ижодкор зиёлиларга ҳуқумат-хўтиром курсатган жойининг келажаси пороқ бўлади.

Муҳтарар Президентимиз сиёсатининг ўзагини одамлар билан мулоқот қилиши, уларни тинглаши, муаммоларни ҳал қилиши ташкил этиди. Президентимиз миллатига ўйлоби чиқиши сифатида ўзлари одамларини олдига бормоқдалар, уларни тинглашмоқдалар, одамлар юртошига ўзларининг қуончларини, ҳаётларида бўлаётган ўзгашибларни фахр билан айтмоқдалар.

Бўғун жасамиятимизда фикр ўйгоқли юзага келди. Бу жасамиятимизнинг энг катта ютуви.

Президент ҳалқимизга, оддий одамларга яхши яшаш ҳуқуқини бермокда, ер берилмокда. Неча мингйилдан бери ерда яшаб, ергик бўлмаган дехқон бугун ер эгаси бўлди.

Матбуотимиз буларни ёритишни керак. Биз дунёга тарихимиз ва адабиётимиз билан чиқкан ҳалқимиз. Менинг энг катта орзум, бизнинг матбуотимиз ҳам дунёга чиқшии керак.

Давлатимиз раҳбарининг маънавий нащларга ёзитори шундай орзу қилишига асос беради.

Аҳмаджон МЕЛИБОЕВ,
Ўзбекистон Республикасида хизмат
курсатган журналист

Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари куни муносабати билан мукофотланган ҳамкасларимиз орасида “Ўзбекистон адабиётни ва санъати” газетаси мухобири Сарвара Қосимова ҳам борлиги билан куончлийидир. Анча йилдан бўён газетамида фоалият кўрсатиб келаётган ҳамкасларимиз “Шуҳрат” медалига сазовор бўлганини таҳририга ходимлари, ҳамкаслар ва газетхонлар номидан муборакбод этамиз.

ДИЛ СЎЗИ

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОНГА МУНОСИБ АВЛОД

29 июнь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев “Ёшлар куни муносабати билан юртимизнинг фаол ва ташаббусор ёвлил вакилларидан бир гурухини мукофотлаш түргрисида”ги фармонга имзо чекди. Фармонга мувофиқ “Келажак бунёдкори” медали билан таҳқирланган Ўзбекистон йўзувчиларга муносиб аъзоси, Алишер Навоий номидаги Давлат адабиёт музейи таъинч докторантини Жавлон Жовлиеви бугунги кунда мамлакатимизда олиб борилалоётган ёшларни сиёсати ҳақидаги ўз фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашди.

► 2

БОТАНИКА БОГИДА ЁШЛАР ФЕСТИВАЛИ

Давоми, бошланиши 1-саҳифада

Давлатимиз раҳбари мазкур кўрсаткичларни мамнуният билан қайд этар экан, фарзандларининг катта ютукларга эришишига хисса кўшган жонкуяр ота-оналарга, захматкаш устоз ва мураббийларга ўзининг самимий миннатдорларин изор килди. „Эндиги мухим вазифамиз – мана шундай фарзандларимиз орасидан янги авлод берунийларини, ибни сино ва улгубекларини, хоразмий ва фарғонийларини тарбиялаш, вояга етказишдан иборат – дэя таъкидлари Президент. – Бу йўналишида „Беруний издошли”, „Мирзо Улуғбек ворислари”, „Алишер Навоий давомчили” каби кўрк-тапловлар ўтказиб, голибларни рағбатлантириши тизими ўйла кўйилади”.

Муҳтарам Президентимизнинг Ёшлар ва талабалар форумидаги иштироки ва маъruzasi ёшларимиз калбидан узоқ сакланиши, акс-садо бериши шубҳасиз. Негаки, Юргобашимиз маъruzasida ёшлар хаётининг деялри барча жаҳбаларни камраб олингани, оруз-ниятларга эришиши ўйлари кўрсатиб берилгани билан кимматлидир. Масалан, қайд этилганидек, бандлик масаласида ёшларга

эътибор ва замхурлик асосий ўринга кўтарилини, сўнгги 4 йилда 30 ёшгача бўлган тадбиркорлар сони 5 баробар кўпайиб, улар сони 500 мингдан ошганни бунинг якъон далилларид. Амалий ишлар натижасида ўтган 8 ой мобайнида „Ёшлар дафтари”га кирган 430 минг нафар юнит-кизнинг муммаларини ҳал этиши учун 300 миллиард сўм маблағ ўйналтирилди. Жумладан, „Темир дафтари”даги оиласалар фарзандлари бўлган 2 мингдан зиёд талабаларнинг контракт тули тўлаб берилди. Бу йилдан бошлаб, иш берувчилик уларнинг 25 ёшдан ошмаган ишчи-ходимлари учун хисобланган ижтимоий солик суммасини бюджетдан тўлиқ кайташиб бериш тартиби жорий килинди. Шунингдек, касб-хунар мактаби ва техникумлар ўқувчиларнга корхоналарда амалиёт ўтаган даври учун 6 ой давомида 500 минг сўмдан субсидия бериши жорий этилган ёшлар ва уларнинг ота-оналарини учун катта рағбат бўлди. Бу йил 92 мингдан зиёд ўғил-кизнинг тадбиркорлик лойихалари учун 2 трillion 300 миллиард сўм имтиёзи кредитлар ажратилди. Худудларда ташкил этилган 186 та ёшлар саноат ва тадбиркорлик зоналаридаги 3 мингта лойиха доирасида 50 мингта янги иш ўрни яратилди.

Сўзга чиккан таникли ёзувчи, шоирлар ва адабиётшунослар Иса-

жон Султоннинг „Алишер Навоий” романни, Олимжон Давлатовнинг Навоий газаллари тадқиқига оид, Баҳодир Кобулнинг „Махбуб ул-кулуб”нинг табдилига бағишилган янги китобларининг энг мухим жиҳатлари ёзтибор каратиши. Ёш каламашлар томонидан Навоий газаллари ёддан ўқилди.

Абдулла Орипов таваллудининг 80 йиллиги муносабати билан ўтказилган „Абдулла Орипов ижодини биргаликда ўрганамиз” номли лойиха ва электрон дастур тақдимоти хам форум иштирокчиларидаги катта кишиши Феруз Шайруллаева, Нурумхамад Абдузовров ва Суҳроб Зин ўз шеърларидан намуналар ўқишиди. Сўнг „Назм гулшани” лойихаси доирасида Алишер Навоийнинг 580 йиллиги арафасида китоблари чоп этилган устоз ижодкорларнинг китоблари тақдимоти бўлиб ўтди.

Ҳазрат Мир Алишер Навоийнинг таржиман холи ўз даврида Хондамир, Восифий, Ҳусайн Бойкарой, Бобур каби тарихи ва давлат арбобларининг асарларида акс этиган, – деди Ўзбекистон ёзувчиларни ўшишаси раисининг биринчи ўринбосари Ноид Жонузок. – Бугунги кунга келиб, бу ёш жадал суръатда давом этимояд. Ўзбекистон ёзувчиларни ўшишаси тоғонидан „Адаб ва жамият” руҳинида ёзувчиларни ўзларни тадбиркорлик лойихалари учун 2 трillion 300 миллиард сўм имтиёзи кредитлар ажратилди. Худудларда ташкил этилган 186 та ёшлар саноат ва тадбиркорлик зоналаридаги 3 мингта лойиха доирасида 50 мингта янги иш ўрни яратилди.

Бу тутунмалакатимиздаги ўзгаришлар тўлкинида адабиётимизга кўплаб иштедоди ёшлар кириб келяпти. Бу, албатта, мамлакатимизда ёшларга берилган кенг имкониятнинг, уларга каратилаётган эътиборининг натижаси ўлароқ юзага кичикти. Асар ўқувчилар калбига ўйлоп тосса, унда катта таассурот колдирса, шубҳасиз, муаллиф ҳам, учнинг асарини чоп этиган нашр ҳам тилга тушади.

Форум доирасида ўтган адабиёт-мағрифи анжуман куй-наволарга уланди.

Шуҳрат АЗИЗОВ

Китобнинг Тошкентдаги „Ёшлар ижод саройи”-да бўлиб ўтган тақдимотида 500 нафар ёшлар иштирок эти. Сўнг виляятдаги тақдимотларда 10 мингдан ортик адабиёт муҳлислири катнашиди. Буларнинг бари ҳалқимизнинг китобсеварлигидан, эл аро китоб ўйнингдиган, адабиётни кадрлайдиган катта катлам борлигидан далолат.

Муҳтарам Президентимиз фармони билан давлат мукофотига лойик кўрилганимдан жуда баҳтиёрман. Айнисса, ёшлар куни арафасида тақдирланганим мен учун улкан совға бўлди. Колаверса, бу Ўзбекистон ёшларига ҳар томондан эътибор ва замхурлик кўрсатилганидаги, жисмонан ва маънан баркамол ёвлонидаги тарбиялашдек умумийлик максадини амалга олиберишида барча куч ва имкониятлар сафарбар этилаёттанидан дарак.

Ш.АЗИЗОВ ёзib олди.

Китобнинг Ташкентдаги „Ёшлар ижод саройи”-да бўлиб ўтган тақдимотида 500 нафар ёшлар иштирок эти. Сўнг виляятдаги тақдимотларда 10 мингдан ортик адабиёт муҳлислири катнашиди. Буларнинг бари ҳалқимизнинг китобсеварлигидан, эл аро китоб ўйнингдиган, адабиётни кадрлайдиган катта катлам борлигидан далолат.

Муҳтарам Президентимиз фармони билан давлат мукофотига лойик кўрилганимдан жуда баҳтиёрман. Айнисса, ёшлар куни арафасида тақдирланганим мен учун улкан совға бўлди. Колаверса, бу Ўзбекистон ёшларига ҳар томондан эътибор ва замхурлик кўрсатилганидаги, жисмонан ва маънан баркамол ёвлонидаги тарбиялашдек умумийлик максадини амалга олиберишида барча куч ва имкониятлар сафарбар этилаёттанидан дарак.

Ш.АЗИЗОВ ёзib олди.

Тадбирда „Мехнат шукрati” ордени сохиблари Шароф Убайдуллаев ҳамда Абдурасул Жумакул дил сўзларини изҳор килишиди.

“Кочиб” эмас, “учиб”, янаим тўғрироги, “учиб” кетса керак. Чунки донгнинг “садда” ёки “мураккаб” и бўлмайди. Тез кетадиган ва кетмас додлар бўлади. Матога эмас, исон шавнинг “учиб” тушши мумкин.

Амалдаги конунда “Реклама ва эълон берувчilar” хоҳлаган тилида реклама беришга хакси” деган коиди бор. Агар reklama чонглини ўзбек тилида “кетмас додлар” у бир силтаса “учиб кетадиган чанглар” борлигини билмаса, “рекламага тузатиш киритишига хаки ўйк” ТВ ёки РВ масульларida нима айб? Реклама пулли, бунинг нима? демокчи. Кўчча тўла русча рекламаларнинг хаммасига ҳам муносабат ш: кимга „Ўзбекча ёсангиз бўлмайдими?” дессанги, „Нима бўти? Шунга шунчаними?” дегандаги манзуби караб кўйди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамаси Мальянват ва давлат тилини ривожлантириш департamenti томонидан амалга оширилганидаги ишларнинг пирвард максади тилимизга бўлган муносабатни ўзгариши, ўзбек тилини боййтиши чоралари кўрилаётган бор пайдага ажабговор иборалар ва жумлаларнинг истеммолда кенг кўлланилаёттани ҳам бор гап.

Масалан, кир ювиш кукуни билан боғлик рекламада ишлатилган “Мураккаб додлар” биринчasi ҳар куни эфирга кўйилади. Нима эмиш, уларнинг кукуни мураккаб додларни кетказади. Яна нима эмиш, бу кукун содда додларни якинлашса, у додлар кочиб кетади.

Шуҳрат РЎЗИЕВ,
Республика Махалла ва онлани
кўллаб-куватлаш
вазирининг мальянват ва тил
масалалари бўйича маслаҳатчиси

— Ука, бизда рус милиатига мансуб аҳоли вакиллари ҳам бор-да.

— Хўш, бўлса улар канча?

— Ўн беш-йигирма фоиз.

— Наҳотки, 30 йилдан бўён ўзбек ти-

УМР ИБРАТИ

ЯХШИ ФИКР – ТАФАККУР ГУЛХАНИ

“Инсон хотигари шундай тузилганки, у нокерак ўтканини нарса, ходисаларни унутади. Аксинча, замон ва маъонидан ўтган бадий-рухоний бойликларни эъзолайди, уларга ботбот мурожат килиди, қайта баҳолаб боради. Ўнимшили, шавк-завкли ахли идрок борки, ўнларча бадий асарларни санаб беради...

Бу тутунмалакатимиздаги ўзгаришлар тўлкинида адабиётимизга кўплаб иштедоди ёшлар кириб келяпти. Бу, албатта, мамлакатимизда ёшларга берилган кенг имкониятнинг, уларга каратилаётган эътиборининг натижаси ўлароқ юзага кичикти. Асар ўқувчилар калбига ўйлоп тосса, унда катта таассурот колдирса, шубҳасиз, муаллиф ҳам, учнинг асарини чоп этиган нашр ҳам тилга тушади.

Бадий бойликларни кадрлаш руҳида тарбия топган ҳалк борки, бокий асарларни кўёшга, ойга, мовий денгизга, улкан токка, ям-яшил даражатга, унуптилас бокка мензайди”. Ушбу сатрлар милий адабиётнослигимизда ўз ўрнига эга бўлган таникли адабиётшуносатидан шафарларни шафарламиз, муносиб шогирдлар хакида кам гапирамиз”, деб мен хакимда, меҳнат фаoliyati хакида, у кишининг докторлик ишларининг орфографик хатоларни кўриб чикка, химоя пайтида ёнларда турганим, юраклари безовта килгандора дори ичирганим хакида гапири кетди. Шу пайтдаги ҳаяжонимни кўрсангиз эди, шундай устозим билан янада фарҳнадид. Кўрсатувлар тугаша билан юртимизнинг турли бурчакларидан кўнгилорни зот.

Яхшиларга ёрганиши, улар хаётинида шавсиз билан қараш зиёли одамлар фазилати. Зиёли эса нур эгаси, мъярфатли зот.

Еш таддикотчи А.Расуловнинг илмий ишлари Озод Шарафиддинов раҳбарлик килган. “Мен Озод аканинг тўнгич шогирди эдим, — деб хотирлайди адабиётшун олим Умарали Норматов. — Абдуғафурга иккичи шогирд бўлиш наисбати зот. Мен ҳам, Абдуғафур хам устозини маънавий падар деб билардик”.

Озод Шарафиддинов ўйлаб, юзлаб шогирдлари каторида А.Расуловга хам алоҳида эътибор кўрсатди. Шаркнинг буюк доинишлари Фородий, Беруний, Ибн Синонин талқин фанига кўшган хиссаси хакида фикр юртildi.

Шунингдек, олим хакиқий кадрларни тушуниш, шарҳлаш, талқин килиншида нафакат Гарб, балки мумтоз адабиётшуносатидан шафарларни дарилор орқали шарҳлаб берган. Бундан ташкари, мунаккис ўз асарида мумтоз ва жаҳон адабиётидаги ўлмас асарлар билан бирга, XX аср адабиёт наюнданлари ижодини кайта баҳолаш, уларни кадрларни мезонидан келиб чикка ҳолда талқин этиши хозирги замон тақдислиларни асасида далиллар билан кўрсатиб берган.

Муаллиф ўтган асрда ўзбек танқидчилигига ўзига хос мактаб яратган иккича шогирд шундай ёзди: “Адабий танқидчилигига гўзалини билан шугуллаб, гўзалини яратади”. Хакикатан ҳам сергират адабиётшуносати шафарларни дарилор орқали гулшанида ўзига хос ишларни алоҳида эътибор каратиб берган.

Китобнинг “Умумий хуласа” сидида муаллиф шундай ёзди: “Адабий танқидчилигига гўзалини билан шугуллаб, гўзалини яратади”. Хакикатан ҳам сергират адабиётшуносати шафарларни дарилор орқали гулшанида ўзига хос ишларни алоҳида эътибор каратиб берган.

А.Расулов адабиёт шафарларни ўзига хос ватанварлариги шундай маҳорат билан тасвирланганни, аниқ далиллар билан кўркаб берган.

Мен ҳам Абдуғафур Расуловнинг шогирдларидан бирин эканлигим билан бир умр фарҳланаман. Менга шундай

маданиндан кадимдан ва якин тарихда ишлатилган, ҳозирги пайтада мумаладан чиқиб кетадиган ва амалда кўлланилаёттани атамалар жамланиб, уларнинг ишларни изҳоли.

Якин йиллarda мумаладаги кириб келган, оммавий ажабор воститаларида, илмий адабиётларда тез-тез кўлланилаёттани атамаларни оқибатидан кўпчиликда тушунмочиликлар, эътиrozлар түғдираётган айрим халқаро ҳарорижий атамалар лугавий изоҳларини баён этискади.

Аэропоника – ҳаво ёрдамиди этиштириши, вакти-вакти билан озиқавий эртига билан сингиб, нам ҳавода ўсимликларни тупроқсиз ўстириш усули;

Ионитопоника – илдиз озиқланаётган мухит катта заррачалардан иборат бўлиб, катонит ва анитоти аралашма кўринишнада, уларнинг ионларни кисман минерал тузларининг ионлари билан алмаштиришига асосланган услуга;

Кайси телевидение каналини буласанг, телесериал: "Қора атиргул", "Оксиза", "Адолат тарозуси", "Даро", "Дайди қизининг дафтари"... Бир тарафдан суюнасан: сценарий муадлифи, режиссёр, актёлар, бастакор, рассом каби ижод ахли ишлайти. Ҳеч нарса йўғидан кўра, бори яхши-ку. Ўша борларининг орасидан юрагинг торларига тегиб титратадиган кўринишлар чиқиб қолганида яна бир суюнасан: бўляпти, бўлаи-да аста-секин, дейсан... Бўлганини кўрганда эса, рости, қувончим уз-о-о-қ давом этди. Бу "Севимли" телеканали орқали намойши этилган "Мени асрар" (сценарий муадлифи ва режиссёр Бахтиёр Сафаров) телесериали эди.

Даставвал сериал бошланишидаги маҳзун кўшик диккатимни тортди.

Анори донаю дона,
Қадрли отаю она... (Кўшикни Тохир Аскаров ижро этган.)

Сўнг бу унтулаётган қадим қўшикка номутаносиб холда ўта замонавий усулда ишланган расмлар: бўлинин шафадек яллиғланиб турган анор, тўкилиб, тўкилган жойига қора дое сачратган шароб, пул тугаётган мансаб курсилари, хаёт чигиригидек пришлиб айланётган велосипед гидравлика... (Рассом – Абдузод Жохиев).

Доим "Бугун қадрятлар билан замонавийлик унсурларининг битта чизиқда тўкнашган даври. Улар гоҳ бир-бирини рад килияти, гоҳ бир-биринга синглишиб кетяпти. Биз иккovidan ҳам керагин олишимиз керак. Иккivини ҳам тўлалигича кабул кила олмаймиз, бутунлай рад килишимиз тўғри ҳам эмас", деб юрадим. "Мени асрар"нинг дебочаси айнан шу фикримга мос келгани учун кўра бошладим, сўнг сериал воқеалари мени бутунлай ўзига тортиб кетди. Тўғри, киносаарда фавкулодда воқеалар йўқ. Фильмлар, китоб, сериалларда кўчиб юрган сюжет... Аммо, барибири, сериалнинг навбатдаги кисмни интиклик билан кутдим. Ва тезда бу киноасарнинг асосий ютигу нимадалигини англайдим. Бу унлаги холатлар, диалогларнинг ўта табии экани, сохталиктан йироклиги. Она тилимизнинг соғлиғи учун курашиб юрадиган мендай қаламкашга ҳам қархмонларнинг баъзан шевада, баъзан (ўрни келганд, албатта) рус тилида гапиришларни малол келмади. Гашимга тегмади. Йигирма кисм томошаси давомида бирор марта ичимдан "Одамга ўхшаб гапириша..." деган норозилик келмади. Чунки миллий сериалларни томошча килаётгич кўпинча шу гапни такрорлардим. Айниска, лаблаштиришда иштирок этаётган актёлардабекорчи паузалар (назаримда, улар матнини биринчи марта ўқиётгандай тўхтаб-тўхтаб ўқишиди), ўрни бўлмаса ҳам "Хмм...", "ҳа"лашлари "Мени асрар"да йўқ. Ана шу "йўқ"лар асрар муввафакиятини таъминлаган унсурлардан бўри. Овозларнинг чиранишдан, сўзларнинг зўришилар, ортичка хис-хаяжондан ҳоли экани бу табиилини янада тинклиштириди. Факат овозлардэ эмас, холатлардаги табиилини тошабининг асарга ишончини кучайтиради. Дейлик, сериал қархмонларидан биро Тохир севган кизи бошкага турмушга чиқаётганида, она бу зўраки никоҳ сабаблари киноасарда жуда

лар (чунки бир ўғли ўқитувчисига пинхона уйланган, яна бири эса бирорга тўй бўлаётган кизни олиб кочтган) тугаман, — дейди. Бу қах-қахада алам ҳам, хакиқати чидамлилик ҳам акс этади. "Мени асрар"даги барча эпизодлар табиийлиги, хаётлигини худди шундай шарҳлаш мумкин.

Телесериалда маъқул бўлган жихатлардан яна бири ўғил болалар тарбиясига, умуман, эр кишиларнинг оила ва жамиятдаги ўрни

шунчаки хатолар килиши мумкин бўлган ёки хатолардан сабок чиқараладиган, ёхуд хар бир кунини ўзлини излаш деб тушунаётган оддий одамлар. Хизматдаги зўришилардан зада бўлган Фаррух Алиевич кўнгил майлига кулок солиб, иккичи хотин олади, ўзича муҳаббатдан ҳаловат излайди. Она истаги билан иктиносидёт соҳасида ўқиган, лекин бу соҳага мутлака кизикиши йўқ, ўзини топиш учун бошини ҳар жойга уриб юрсан Саид, тақдир такосози билан оила ташвиши гарданига тушган, муҳаббат ёшида ҳам муҳаббатин эмас, опалик бурчига садоқатни ташланган Нармин, бир умр оиласида барча истаклари мухайёд бўлган, эркалдан ўғсан, илк бор севган йигитига вальдаси устидан чикмаганин урухан синган Лейла... Ва бошка қархмонларнинг бирорасини томошабин (шахсан мен) ёмон кўра олмайди, балки фарзанднинг ота-она, ёши улуғларнинг фарзанд олдиги Худо тарафидан белгилаб берилган қарзларини бажарин зарурати ҳакида рострок, чукурроқ ҳаёлга толади.

Сериал якунлангандан сўнг Бахтиёр Сафаров телефон килиб "Сериалда рус драма театрининг актёларни рол ижро этган, деб эштидим", деганимда Бахтиёр: "Фақат улар эмас, "Илҳом", "Дайдор" студисининг актёлари ҳам бор", деди.

Шунда сериал муввафакиятининг яна бир сабабини англагандек бўлдим. Албатта, истедод, маҳорат санъаткор учун бирламчи эҳтиёж, аммо ўқимишилар, адабийдан хабардорлик, китобхонлик ҳар кандай истедодга куч берадиган омили эканини ҳеч ким инкор эта олмайди.

Яхши бир асар билан Аброр Йўлдошев, Мумтоз Шерматий, Темур Ражабов, Аброр Маликов, Камила Юсупова, Азиза Жўраева, Гулруҳ Собирова, Лола Ахмедова, Алия каби (сернал бошидаги ёзувлар шу кадар тез ўтадики, бу ёзувларни илғаш осон эмас, шу боис кимнинг исми тилга олинмаган бўлса, катта узрларим бор. Аслида киноасар ютуғида оператордан тортиб иккичи режиссёр, график рассом, монтажчи, саундтрек куйловчи каби барчанинг кимматлини меҳнати бор) катор актёр, актисаларни самимий табриклиман. Бу асар сериаллар майдонида ҳали катта имкониятларимиз борлигидан башорат килиди. Агар киноасар мана шу самимияти билан хозиргидан ҳам салмоқлирек ижтимоий юқ кўтарила олса, сериаллар яратиш борасида бир кадам илгари юрган бўлмасди. Чунки фуқароларимизнинг жамият ва шахс, шахс ва хоқимия, шахс ва эрканилик каби мавзулардаги тафаккурини ўйнотадиган "киноасарларга эхтиёжи бор. Ҳали бунга ҳам келамиз, затан, санъат ижтимоий муаммолар билан яшасагина, ўз вазифасини сидқидилдан бажаралётган бўлади.

Хаёлда ҳеч қаёнб идеб инсон бўлмаганидай, ичи-таси коп-кора, ўта ёмон одам ҳам бўлмайди. Биз билан ёнма-ён яшаётган ҳар бир одам бир олам, у музалиф ё режиссёрининг истаги билан ясалган, котиб колган қархмон эмас. У ҳаракатдаги, ўзгаришдаги шахс. Айнан шунинг учун "Мени асрар"даги қархмонлар борича кабул килинади. Улар оқ ёки кора бўёклар билан табакаланмайди,

илюхими, сирлими маҳорат билан симметрик жихатдан тоғтада мувозий ва мувоғини "накллар" соглан, жинси факат тоғтада иборат бўлиб кўринадиган тоғлар караганингиз сари қарагингиз келадиган дараҷада гўзл эди. Тоғларнинг тошлари совуқ эмасдай, балки улардан ҳарорат уфуриб тургандай туплар ва кўнглимиздан беихтиёр тошлардан ҳам завъ олиш мумкин экан, деган фикр кечарди. Пастлардаги уйдай, балки иккни уйдай, усти текис, чоркира ва бошча шакллардаги тошларни ҳам боз бўшча жойларда учратмаган эдик. Турихўжа ака Ҳожа Калон қабри орқасидаги тогнинг пештоқидаги шаклларни "Ла илаха иллалоҳ..." деб ўқиди, яна бошча "битиклар" ҳам бор эди, лекин уларни укишининг иложи бўлмади.

— Факат менгина шундай эрга (чунки эри ундан бекитиқча бошча аёлга ўйланаб олган) тегман, факат менгина шундай бола-

ни мустахкамлашга алоҳида эътибор каратилганидир. Одатда, жамият ҳам, оила ҳам аёллар тарбиясига кўпроқ ахамият каратади. Аслида бу асарда ҳам эр кишилар тарбиясига эътибор бир неча эпизодларда "лип-лип" этиғ ўтиб кетаётган воқеалар орқали кўрсатилиди. Лекин ана шу воқеалар ҳам миллат тақдиринга бефарқ бўлмаган томошабинни сесканиради, ўз ҳаётига назар солишига, "Менда қандай бўляпти?" деган савол билан юзма-юз келишига ўнайди.

Асарнинг ёш қархмонларидан биро Аслан рус кизга ўйланади. Она келинини қабул килимайди, доим ўғлини ўзларига муносиб кизга ўйлантириши фикри билан яшайди ва бу гапни ўғлининг ҳам қулогига куяди. Аслан ҳам ўз билганидан колмайди. Вероникага ўйланади, хотини хомиладор бўлиб, ўғил кўришиди. Шунда уйга келип: "Қачон хотиним, фарзандимни ўйнам олиб келаман?" дега савол бедради. Оилада ҳамма нарсани ҳам килишга ўрганиб колган она — Дилбар жавобга хозирланганда, ўғил отасига мурожаат килиди.

Ота — Равшан шу дакқида йиллар давомида ҳеч бир нарсада хотинига каршилик

лаган соати сабаб фалокатдан кутилиб колган ёш йигитчада ўлим олдида кўркув пайдо бўлади. Кўз олдида фожили равишда ҳалок ўѓлан шерикларининг кисмати уни тавбага ўнайди, соатнинг эгаси олдига боради, Аслан эса уни маскидга бошлайди, Камрон у ерда бир пайтлар ўзларини ташлаб кетган, энди тавбага келган отасини учратади. Олонхи ташин, килган гунохлари учун тазарру килиб, руҳан покланни кишини мукаммалликка элтувчи ўйл экани ота — бола кисмати орқали кўрсатилади. Серналнинг асосий ютуқларидан яна бири — ўнда айтишига эмас, шу боис кимнинг исми тилга олинмаган бўлса, катта узрларим бор. Аслида киноасар ютуғида оператордан тортиб иккичи режиссёр, график рассом, монтажчи, саундтрек куйловчи каби барчанинг кимматлини меҳнати бор) катор актёр, актисаларни самимий табриклиман. Бу асар сериаллар майдонида ҳали катта имкониятларимиз борлигидан башорат килиди. Агар киноасар мана шу самимияти билан хозиргидан ҳам салмоқлирек ижтимоий юқ кўтарила олса, сериаллар яратиш борасида бир кадам илгари юрган бўлмасди. Чунки фуқароларимизнинг жамият ва шахс, шахс ва хоқимия, шахс ва эрканилик каби мавзулардаги тафаккурини ўйнотадиган "киноасарларга эхтиёжи бор. Ҳали бунга ҳам келамиз, затан, санъат ижтимоий муаммолар билан яшасагина, ўз вазифасини сидқидилдан бажаралётган бўлади.

Хаёлда ҳеч қаёнб идеб инсон бўлмаганидай, ичи-таси коп-кора, ўта ёмон одам ҳам бўлмайди. Биз билан ёнма-ён яшаётган ҳар бир одам бир олам, у музалиф ё режиссёрининг истаги билан ясалган, котиб колган қархмон эмас. У ҳаракатдаги, ўзгаришдаги шахс. Айнан шунинг учун "Мени асрар"даги қархмонлар борича кабул килинади. Улар оқ ёки кора бўёклар билан табакаланмайди,

илюхими, сирлими маҳорат билан симметрик жихатдан тоғтада мувозий ва мувоғини "накллар" соглан, жинси факат тоғтада иборат бўлиб кўринадиган тоғлар караганингиз сари қарагингиз келадиган дараҷада гўзл эди. Тоғларнинг тошлари совуқ эмасдай, балки улардан ҳарорат уфуриб тургандай туплар ва кўнглимиздан беихтиёр тошлардан ҳам завъ олиш мумкин экан, деган фикр кечарди. Пастлардаги уйдай, усти текис, чоркира ва бошча шакллардаги тошларни ҳам боз бўшча жойларда учратмаган эдик. Турихўжа ака Ҳожа Калон қабри орқасидаги тогнинг пештоқидаги шаклларни "Ла илаха иллалоҳ..." деб ўқиди, яна бошча "битиклар" ҳам бор эди, лекин уларни укишининг иложи бўлмади.

Оккайнилар орасидан, тоғлар бағридан кеттадиган тоғларни ўзларига деган фикр кечарди. Аслида ҳам киргиз ҳали билан, хозирги Киргизистоннинг биринчи тартифчидан ўзишига келиб, ўзларига кетти. Аслида Ҳожа Калон қабри орқасидаги тогнинг пештоқидаги шаклларни "Ла илаха иллалоҳ..." деб ўқиди, яна бошча "битиклар" ҳам бор эди, лекин уларни укишининг иложи бўлмади.

Оккайнилар орасидан, тоғлар бағридан кеттадиган тоғларни ўзларига деган фикр кечарди. Аслида ҳам киргиз ҳали билан, хозирги Киргизистоннинг биринчи тартифчидан ўзишига келиб, ўзларига кетти. Аслида Ҳожа Калон қабри орқасидаги тогнинг пештоқидаги шаклларни "Ла илаха иллалоҳ..." деб ўқиди, яна бошча "битиклар" ҳам бор эди, лекин уларни укишининг иложи бўлмади.

Оккайнилар орасидан, тоғлар бағридан кеттадиган тоғларни ўзларига деган фикр кечарди. Аслида ҳам киргиз ҳали билан, хозирги Киргизистоннинг биринчи тартифчидан ўзишига келиб, ўзларига кетти. Аслида Ҳожа Калон қабри орқасидаги тогнинг пештоқидаги шаклларни "Ла илаха иллалоҳ..." деб ўқиди, яна бошча "битиклар" ҳам бор эди, лекин уларни укишининг иложи бўлмади.

Оккайнилар орасидан, тоғлар бағридан кеттадиган тоғларни ўзларига деган фикр кечарди. Аслида ҳам киргиз ҳали билан, хозирги Киргизистоннинг биринчи тартифчидан ўзишига келиб, ўзларига кетти. Аслида Ҳожа Калон қабри орқасидаги тогнинг пештоқидаги шаклларни "Ла илаха иллалоҳ..." деб ўқиди, яна бошча "битиклар" ҳам бор эди, лекин уларни укишининг иложи бўлмади.

Оккайнилар орасидан, тоғлар бағридан кеттадиган тоғларни ўзларига деган фикр кечарди. Аслида ҳам киргиз ҳали билан, хозирги Киргизистоннинг биринчи тартифчидан ўзишига келиб, ўзларига кетти. Аслида Ҳожа Калон қабри орқасидаги тогнинг пештоқидаги шаклларни "Ла илаха иллалоҳ..." деб ўқиди, яна бошча "битиклар" ҳам бор эди, лекин уларни укишининг иложи бўлмади.

Оккайнилар орасидан, тоғлар бағридан кеттадиган тоғларни ўзларига деган фикр кечарди. Аслида ҳам киргиз ҳали билан, хозирги Киргизистоннинг биринчи тартифчидан ўзишига келиб, ўзларига кетти. Аслида Ҳожа Калон қабри орқасидаги тогнинг пештоқидаги шаклларни "Ла илаха иллалоҳ..." деб ўқиди, яна бошча "битиклар" ҳам бор эди, лекин уларни укишининг иложи бўлмади.

Оккайнилар орасидан, тоғлар бағридан кеттадиган тоғларни ўзларига деган фикр кечарди. Аслида ҳам киргиз ҳали билан, хозирги Киргизистоннинг биринчи тартифчидан

